

гуманне ставлення, зокрема, до сільськогосподарських тварин, використання тварин у наукових цілях та транспортування тварин (4).

Я вважаю, що зоопарки, контактні зоопарки та дельфінарії повинні обов'язково бути заборонені в Україні, адже вони пропагандують жорстоке поводження з тваринами серед дітей. Як говорить статистика, що більшість злочинців у дитинстві били тварин та знущались з них. На мою думку, щоб привчити дітей до шанобливого і бережного ставлення до тварин потрібно замінити умови тримання тварин у зоопарках на максимально приближені до їх природних та при огляданні таких місць здійснювати це з мінімальним турбуванням мешканців. Для здійснення таких ідей держава нарешті повинна заборонити місця жорстокого поводження з тваринами, позакривати усі ці бетонно-залізні «тюрми невинних в'язнів» та сприяти відкриттю нехай одного, але гідного Національного парку та підтримувати реабілітаційні центри.

Список бібліографічних посилань

1. Про захист тварин від жорстокого поводження : Закон України від 21.02.2006 № 3447-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15> (дата звернення: 16.04.2020).

2. Лиховид І. «Миле насильство». Що не так із контактними зоопарками в Україні // День : сайт. 18.09.2018. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/myle-nasylstvo> (дата звернення: 16.04.2020).

3. В Україні можуть заборонити дельфінарії // ШОТАМ : сайт. 26.11.2019. URL: <https://shotam.info/v-ukraini-mozhut-zaboronyty-delfinarij/> (дата звернення: 16.04.2020).

Одержано 17.04.2020

УДК 347.9

Віктор Борисович Яцина,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

ЩОДО ДИСКУСІЇ ПРО ВИДІЛЕННЯ ПРИНЦИПУ СУДОВОГО КЕРІВНИЦТВА В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

В Конституції України визначено, що Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Правова

держава не лише гарантує особам дотримання основних прав та свобод громадян, а й забезпечує наявність дієвого механізму реалізації цих прав в державі. Одним із ключових механізмів реалізації цього права є право на судовий захист.

На сучасному етапі формування в Україні правової держави, прагнення суспільства до високих стандартів захисту прав людини, проведення вітчизняного законодавства до Європейських стандартів, у тому числі й у правосудді, виникає необхідність подальшого вдосконалення цивільного судочинства. Вдосконалення судових процедур в сфері здійснення правосуддя з цивільних справ детерміновано тією обставиною, що Україною 17.07.1997 р. ратифіковано Конвенцію про захист прав людини і основних свобод від 04.11.1950 р. Факт такої ратифікації покладає на Україну обов'язок дотримання тих вимог щодо захисту прав людини, які визначені Європейською спільнотою, а, перш за все, вимог щодо доступності правосуддя та права людини на справедливий судовий розгляд. З метою створення гарантій реалізації зазначених конвенційних вимог до правосуддя, у тому числі і з цивільних справ необхідно створити такі судові процедури та моделі цивільного судочинства, які би забезпечили реалізацію права на справедливий судовий розгляд [1, с. 130].

Рівень гарантованості прав особи в цивільному судочинстві та способи їх реалізації повинні відповідати певним європейським і світовим стандартам правосуддя в цивільних справах, які в свою чергу мають становити систему правових норм і принципів, що мають гарантувати особі в межах судового змагального процесу однакові можливості користуватися всіма матеріальними і процесуальними правами. Важливим засобом реалізації рівних можливостей в цивільному процесі відводиться принципу процесуальної активності суду, який у своєму взаємозв'язку з принципом змагальності сторін дозволяють суду, як активному суб'єкту розгляду цивільної справи, прийняти правосудне, об'єктивне, обґрунтоване і справедливе рішення.

Дотримання цивільної процесуальної форми суб'єктами цивільного процесу та необхідність виконання його завдань визначають, на нинішньому періоді розвитку держави та правової системи, наявність публічно-правового інтересу в цивільному процесі: процесуальної активності суду, яка також є невід'ємною умовою розвитку

процесу. Ідея активної ролі судді у керівництві цивільним процесом на сучасному етапі розвитку системи правосуддя об'єктивно виникла на фоні загальних факторів неефективності цивільного процесу: судової тяганини та фактичної процесуальної нерівноправності сторін, дорожнечі, неефективності та, як наслідок, невизначеності з точки зору досягнення мети судового процесу – справедливого та ефективного розгляду приватних спорів.

Розглядаючи в ретроспективі розвиток законодавства і правової думки про цивільне судочинство та оцінюючи його сучасний стан, дедалі очевиднішою стає необхідність нового пошуку належної моделі цивільного судочинства, обґрунтування її базисних характеристик, ефективних конструкцій процесуальної діяльності суду й учасників процесу зокрема, з точки зору співвідношення та взаємозв'язку принципів процесуальної активності суду та змагальності сторін в цивільному судочинстві. Саме тому виникла нагальна потреба в поглибленому науковому дослідженні, а також в аналізі судової практики і реалізації зазначених принципів у нормах цивільного процесуального законодавства.

Успішне вирішення завдань, що стоять сьогодні перед країною в політичній, соціальній і економічній сферах, багато в чому залежить від здійснення правосуддя на засадах верховенства права, що забезпечує захист гарантованих Конституцією України та законами прав і свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, інтересів суспільства і держави. Це обумовлює необхідність побудови правової держави, що можливо тільки за умови комплексного та системного реформування всіх сфер суспільного життя, складовою частиною якого виступає продовження судово-правової реформи. З прийняттям останнім часом низки змін до чинного цивільного процесуального законодавства ґрунтовного дослідження потребують основні ідеї, положення, керівні засади права, тобто його принципи, визначальне місце серед яких посідає принципи судового керівництва та змагальності сторін. Роль і значення принципів цивільного процесуального права, взагалі, і принципів судового керівництва та змагальності сторін, зокрема, в сучасних умовах правотворення постійно зростають, оскільки вони й надалі трансформуються в норми права конкретного змісту. При цьому мають враховуватися міжнародні стандарти, теоретичні положення доктрини та позитивного

досвіду зарубіжних держав, з метою запровадження дієвих механізмів і гарантій забезпечення реалізації та захисту прав і свобод людини і громадянина.

Захист конституційних прав і свобод людини та громадянина у формі цивільного судочинства забезпечується сукупністю і системою процесуальних дій суду та учасників процесу, які ґрунтуються на нормах ЦПК України, в яких відтворено принцип судового керівництва. Слід зазначити, що питання про самостійність принципу судового керівництва в науці цивільного процесуального права є дискусійним.

Прихильниками виділення самостійного принципу судового керівництва є Є. В. Васьковський, О. С. Короєд, В. В. Комаров, В. М. Семенов, Г. П. Тимченко, М. Й. Штефан та ін. Так, Є. В. Васьковський зазначав, що панівне становище в процесі належить суду, тому що суд є представником державної влади, якому підпорядковані сторони, а також тому що дії сторін зводяться фактично до того, щоб порушити діяльність суду й дати йому матеріал для постановлення правильного рішення [2, с.62]. Аналогічну позицію зайняв В. М. Семенов, який стверджував, що активність суду створює самостійний принцип цивільного процесуального права, основне призначення якого – допомога з боку суду особам, які беруть участь у справі, у здійсненні ними своїх прав, а також контроль за їхніми розпорядчими діями [3, с.125-141]. Підтримують цю позицію й сучасні вчені-процесуалісти, серед яких можна назвати таких: О.І.Карплюк, В. В. Комаров, О. С. Короєд, Г. П. Тимченко та ін.

Інша група вчених включають активні повноваження суду, які є серцевиною принципу судового керівництва, до змісту інших принципів, в тому числі й принципу змагальності. Так, А. В. Андрушко вважає, що активність суду – це елемент реалізації низки принципів цивільного процесу: змагальності, об'єктивної істини, законності тощо [4, с.36]. В. І. Тertiшніков не розглядає процесуальну активність як самостійний принцип, проте й не заперечує її. Учений вважає, що вона входить як складова частина до принципів диспозитивності й змагальності [5, с.34].

Як бачимо в науці цивільного процесуального права точиться гостра дискусія навколо питання чи існують підстави існування самостійного принципу – процесуальної активності суду, чи

процесуальну активність суду слід включати в якості складової до принципу змагальності сторін.

Список бібліографічних посилань

1. Мамницький В. Ю. Принцип змагальності та моделі цивільного судочинства в контексті судово-правової реформи. *Форум права*. 2017. № 4. С. 130–140. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_4_34.pdf (дата звернення: 20.04.2020).

2. Васильковский Е. В. Учебник гражданского процесса / под ред. и с предисл. В. А. Томсинова. М. : Зерцало, 2003. 566 с.

3. Семенов В. М. Конституционные принципы гражданского судопроизводства. М. : Юрид. лит., 1982. 152 с.

4. Андрушко А. В. Принцип диспозитивності цивільного процесуального права : монографія. Харків : Консум, 2006. 169 с.

5. Тertiшніков В. І. Цивільний процес України : навч.-практ. посіб. Харків : ФІНН, 2011. 376 с.

Одержано 24.04.2020

